

Körkérdés

A 2018-as év képzőművészeti eseményeinek értékelése

SZERKESZTETTE SINKÓ ISTVÁN

Legek

Az Új Művészet ismét felkérte a képzőművészeti élet néhány szereplőjét, hogy értékeljék a 2018-as év eseményeit. Kérdéseink a következők voltak:

Milyen benyomásaid voltak a 2018-as kiállítási programról, mennyire tűnt számodra változatosnak, gazdag kínálnak vagy épp ellenkezőleg: konvencionális, megszokott, esetleg gyenge volt a felhozatal? Mely kiállítás, kiállítások okozták a legnagyobb élményt, voltak-e számodra fontosnak, korszakosnak tartottak, melyek okoztak negatív, rossz érzést?

BORDÁCS ANDREA esztéta, műkritikus, kurátor, az ELTE SEK docense

A 2018-as kiállítások elég gazdag képet mutattak, noha tendenciának tekinthető, hogy a hazai művészeti élet főbb eseményei a nagy múzeumi intézmények helyett a kisebb helyekre koncentráltak, és a művészeti közeg elég fragmentálttá vált. Én igazán azokat a kiállításokat és eseményeket tudom értékelni, amelyek önálló kutatással és koncepcióval rendelkeznek, ugyanakkor elismerem és fontosnak tartom az átvett eseményeket is.

A 2018-as év pozitívumai közé tartozik a szentendrei Art Capital, amely évről évre egyre nagyobb ívű vállalkozás. Szerencsés volt a Velencei Építészeti Biennálén való részvételünk – az egész rendezvény felettébb invenciózus az utóbbi időben.

A legjobb, legalaposabb szakmai munkát a balatonfüredi Vaszary Galériában a Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár munkatársai végezték a Levendel László gyűjteményéről rendezett kiállítással (kurátorok: B. Nagy Anikó és Káli-Trutz Enikő). Noha a gyűjteményben szereplő műveket jól ismertük, a kollektív kontextusát, a tudószanatórium és a művészet kapcsolatát alaposan és izgalmasan dolgozta fel a tárlat. Kiemelkedő volt az Art Marketen a Deák Erika Galéria standja Nemes Márton munkáival, és a nyári Nemes–Hencze-kiállítás is igazán impozáns volt. Ha valakit az év művészének nevezhetnének, akkor az Nemes Márton.

A Budapest Galériában a *Leverkühn-képlet* szintén eredeti és kreatív kurátori program eredménye. A nagy múzeumok közül a Ludwig Múzeum három kiállítása is a legjobbak közé tartozott: a *Permanens forradalom* című, a mai ukrán képzőművészetet bemutató tárlat, illetve a Türk Péter- és az Erwin Wurm-kiállítás.

A Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria programjai közül az általam nagyon várt Frida Kahlo-kiállítás csalódás volt – no, nem a művek, hanem az installálás és az esemény köré szervezett programok tekintetében. Arra viszont, hogy egy szinte kész anyagot hogyan lehet invenciózusan kezelni, jó példa a *Londoni Iskola*-tárlat.

Kicsit határon túlra tekintve a legizgalmasabb kiállítás a Kunsthistorisches Museumban Wes Anderson és Juman Malouf fantáziavilága a bécsi múzeum(ok) anyagából, nagy csalódás viszont a MUMOK utóbbi évekből nyújtott permanens önismétlése.

FABÉNYI JÚLIA művészettörténész, a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum igazgatója

Budapest és a vidék kiállítási programja nagyon gazdag, jó hangulatú és sokrétű volt 2018-ban. Fontosnak tartom, hogy az egyes intézmények markáns profil mentén tudják megvalósítani a programjukat. Az egyik irány a kortárs művészet szakmailag elmélyültebb bemutatása, a másik a szórakoztatás. Ez utóbbinak is komoly legitimitása van. Szentendrétől Győrig, Dunaszerdahelytől Pécsig számos olyan jelentős kiállítás valósult meg, amelyet nem lehet mellőzni a kortárs művészeti színtérről. Felismerhetők a kurátori kézjegyek – jórészt még műtárgyközpontú megközelítésben. A kis és magángalériák tevékenysége is nagyon színvonalas. Talán Budapestnek lesz egyszer promóciója is a már létező programokhoz, amely a város marketingjéhez és az országimázshoz is hozzátehet.

Két nagy tárlatot emelnék ki: a *Londoni Iskola* (MNG) hiánypótló kiállítás, feltételezem, hogy nagy energiákat vett igénybe a megvalósítása. De sikerült, és nagyon sokat jelentett! A Ludwig Múzeum kortárs ukrán kiállítását egy jelentős amerikai művészeti szervezet az év legjobb hét kiállítása közé sorolta. Türk Péter monografikus kiállítása (ugyancsak a Ludwigban) is sokak

ZARKO BAŠESKI: *Asphyxia* – Az utolsó lehelet,
Art Capital, Szentendre HUNGART © 2019

számára meglepetést és remélem, katartikus élményt jelentett. Nagyon fontosnak tartottam Rákóczy Gizella kiállítását (Új Budapest Galéria).

Rossz kiállítást nem nevezek meg – volt abból is –, tiszteletben tartom a befektetett munkát. Volt, ami kiállítástechnikailag nem működött; nehezen követhető, amikor kiterítünk egy tankönyvet a maga száz oldalával. Ez könnyen átbillen egyfajta belterjes üzengetéssé, és az adott történetnek elveszik a minőség alapú pozícionálása.

kérdés klasszikus bemutatókra is vonatkozik, akkor a Magyar Nemzeti Galéria *Bacon, Freud...*-kiállítását értékelem kimagaslónak.

KONDOR ATTILA képzőművész

Visszaemlékezve a kiemelkedő kiállításokra, közös bennük, hogy meglepetések és újdonságok helyett megújult figyelemmel tekinthettem a számomra korábban fontos áramlatokra vagy művészekre. Ilyen tapasztalatot jelentett Vajda Lajos gyűjteményes kiállítása a Ferenczy Múzeumban vagy a *Bacon, Freud és a Londoni Iskola festészete* című tárlat a Magyar Nemzeti Galériában.

Türk Péter *Minden nem látszik* című posztumusz tárlata a Ludwignan az ismert értékek új fényszögbe helyezésén túl egyben a művész első életmű-kiállítását is jelentette, így erről írok bővebben. Türk művei az érzéki, „retinális” megközelítés felől nézve is hordoznak egyfajta eredendő szépséget, ugyanakkor mégsem adják meg könnyen magukat az értelmezésnek. Türk szinte minden sorozatával új képzőművészeti eszközt, médiumot vezetett be, amelyet a befogadónak meg kell tanulni érteni, akár egy nyelvet. De ez nem jelent valamiféle fáradtságos-kínos kódfejtést, sőt inkább az alkotás és befogadás heurisztikus, örömteli találkozása jellemzi. Százados László kurátori munkájának köszönhetően az életmű és az élet szoros egységét ismerhettük meg.

RÁKÓCZY GIZELLA: *Transzparens labirintus*, Új Budapest Galéria HUNGART © 2019

fotó: Berényi Zsuzsa

KEMÉNY GYÖRGY képzőművész

Nagyon elégedett vagyok 2018 kiállításával, a gombamód szaporodó kiváló, szak-szerű, az aktuális és fontos művészeket, műveket bemutató kisebb-nagyobb magángalériák bőven rendeznek érdekes kiállításokat. Olyan nagy a kínálat, hogy fizikailag lehetetlen mindenhol ott lenni. A nagyobb galériák között érdemes a Budapest és az Új Budapest Galériát, a Fővárosi Képtárat és az OSAS tárlatait dicsérőleg megemlíteni.

Nagyon sok remek tárlatot, művészt ismerhettem meg az év folyamán. Csak a legutolsó hetekből Puklus Péter, Tarr Hajnalka, Haász Katalin, Wolsky András kiállítása jut hirtelen az eszembe. Ha a

LAJTA GÁBOR képzőművész

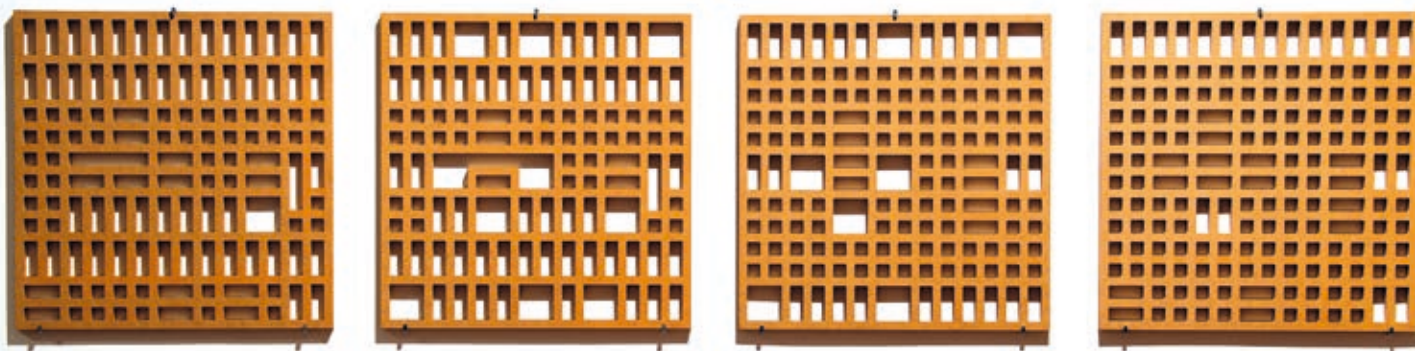
A változatosságra – magyarországi viszonylatban – nem lehet panasz; a nagyobb kiállítóhelyek közül a debreceni MODEM-be utazhattunk impresszionistákért és modernekért, a nemzetközi és hazai kortársakat többek között Szentendrén (Art Capital), a Ludwig Múzeumban vagy a Múcsarnokban lehetett látni, a Londoni Iskolát a Nemzeti Galériába hozták. A magángalériák kínálata is bőséges volt, programjuk sokszínűen aktuális, s bár szerepük az internet világában jelentősen változik, mégis, a Facebook, az Instagram és más virtuális tudósítások mellett is feladhatatlan a találkozás az eredeti művekkel.

A Múcsarnok a *Rejtett történetek...* rendkívül gazdag anyagával a magyar képzőművészet mélyen spirituális vonásaira irányítja a figyelmet, ahogy a Ludwig Múzeumban a Türk Péter-retrospektív más nyelvezettel, de hasonló vonásokkal emelkedik ki – jöllehet, az

Permanens forradalom. Mai ukrán képzőművészet – OLEKSZIJ SZAJI: *Penész*, 2018, installáció, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum HUNGART © 2019

fotó: Berényi Zsuzsa

Minden nem látszik – TÜRK PÉTER: Benéz az ablakon, nézelődik a rácson át (Én 2,9) 1-4., 2003, lézerrel kivágott falemez, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum HUNGART © 2019

utóbbiból számomra csak bizonyos rajzok igazán fontosak. De úgy gondolom, a személyes ízlés inkább magánügy, a Londoni Iskola anyagának egy része például tárgyilagos „szakmai szemmel” nézve is helyettesíthető lett volna fontosabb és jobb művekkel. Ezzel együtt a *Bacon, Freud...*-kiállítás az utóbbi évek egyik legerősebbike.

Különlegesen jó érzés: megnyílt a pótolhatatlan szellemiségű Karátson Gábor lakásműzeuma. Lehetőség és emlékeztető az újranézésre, újraolvasásra. 2018 nagy eseménye a Szépművészeti Múzeum újranitása, ahova ugyan Frans Halsék még nem érkeztek meg, de Giorgione és társai már igen.

Rossz érzés? Talán csak annyi, hogy a legnagyobb közönségsikerhez szinte mindig művészetén kívüli szenzációk kellenek (Frida Kahlo).

PROSEK ZOLTÁN, művészettörténész, független kurátor

Amilyen vehemensen utasította el anno a modernizmus a klasszikus értékek többségét, ugyanolyan határozottan szakított az élő művészet a 70-es évektől kezdve a megcsontosodottnak, reduktívna, unalmasnak kikiáltott modern kánonnal. Ennek nyomán rögzült a „modern” szó kettős jelentése: hétköznapi értelemben az újat félmjelzi, s rokonértelmű a kortárral; míg a szakzsargonban lezárt művészettörténeti kategória lett, s ettől különvált a „kortárs”. Kialakult a klasszikus, modern és kortárs művészet egymást követő hármasa – anélkül, hogy valójában bárki tudta volna, mitől is kategorikusan más, s mi is lesz majd a „kortárs” után.

Ez utóbbi kérdésre még mindig nem tudjuk a választ, de néhány intézmény igyekszik megvilágítani modern és kortárs művészet viszonyát, és felhívni a figyelmet múzeumi bemutatásuk kérdéseire.

Az intézmények egyre inkább hajlanak a reflexióra, tudományterületét folyamatos historiográfiai szemléletét vegyítik a gyűjteményi, feldolgozási és kiállítási, időszaki kiállítási tevékenységgel. Így olyan komplex „gondolkodási” központtá váltak, amely a szakmai és a szélesebb közönség számára is éppen a szempontok egymásra vetítése révén lehet egyre inkább izgalmas.

A kiállítások lakmuspapírként működnek, azaz vagy „elszíneződik” a kiállítás/mű hatására a befogadó közeg, vagy marad a sápadt közöny. Többnyire edukatív kiállításokat látunk, amelyek nem pusztán ismereteket nyújtanak, hanem beleélésre, érzelmi azonosulásra, a rákérdezés és felismerés élményére építenek. A szempont, amint látom, a sokszínűség: egy-egy témát milyen különböző módokon lehet megközelíteni.

Az elmúlt évtized nagy változása, hogy a közönség és a média figyelve az állandó kiállításokról átvevődött az időszakiakra. Ha egy intézmény szeretne kilépni a közönyből, akkor azt fontos időszaki kiállításokkal érheti el. Olyan tárlatokkal, mint a *Bacon, Freud és a Londoni Iskola festészete* (MNG), a *Lebegő végtelen – Žilvinas Kempinas, Csörgő Attila, Erdély Miklós* (MNG) vagy jelentős életművek bemutatásával, amilyen a *Minden nem látszik – Türk Péter* (Ludwig Múzeum). A *Transzparens labirintus – Rákóczy Gizella* (Új Budapest Galéria) egy matematikai permutációs rendszer remek prezentációja, de kiemelném a *Hajtogatott időt* (Maurer Dóra kiállítása, Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum), ahol konceptuális fotók, film- és állóképanalízisek mellett a művész 12 filmjét mutatták be. Fontos volt még a *Global Control and Censorship* (MODEM), amely a megfigyelés és cenzúra életünkbe és mindennapjainkba való feltartóztatlan behatolását vizsgálta.

SZEGŐ GYÖRGY belsőépítész, látványtervező, a Múcsarnok igazgatója

A 2018-as évben egyre több vizuális művészeti program fokozta a kiállítások iránti érdeklődést, és a „verseny” által is generált magasabb minőséget. A tradicionális témával élő tárlatok is értelemszerűen a változatos, gazdag kínálatot bővítették. Az első kérdésben megfogalmazott konvencionális jelzöt pozitív irányba szeretném átértelmezni. Az újszerűvel jellemezhető felhozatal szerintem önmagában nem értékképző.

A fenti gondolat folytatásaként pozitív élményemként írom ide a Széphárom Közösségi Házban a Jászi Galéria által rendezett *Gábor Marianne (1917–2014)* című tárlatot. A megélt évszázadot néhány, csak ecsettel kifejezett képi jelle tömörítette a festőnő (kurátor: S. Nagy Katalin). A szentendrei MűvészetMalomban a *Nincs több titok! – Válogatás Gerő László magyar és nemzetközi művészeti gyűjteményéből* című kiállítás őszinte rácsodálkozást hozott egy kelet-európai gyűjtő lehetetlenné tűnő teljesítményére (kurátor: Muladi Brigitta).

„Az örült szabó össze-vissza vagdossa a drága kelmét, szabásmintái semmire se használhatók. Egyszerre kiderül, akadnak szövetdarabok, melyekből mestermű

rakható össze” – írta tudományfilozófiai bölcsességként Karl Popper. A Múcsarnok 2018-ban rendezett huszonhat kiállításából egyet – éppen Poppert citálva az év sokak szerint nagy meglepetéseként – nem hagyhatok ki: a *Rejtett történetek – Az életform-mozgalmak és a művészetek* című tárlat az elmúlt másfél század „szellemire érzékeny” alkotóinak szerteágazó festészeti, mozgásművészeti, építészeti, színházi, reformpedagógiai, spirituális igyekezetét és hétköznapi ható eredményeit illeszti össze látványos, aktuális – január 20-ig még látható – kiállítássá (tudományos koncepció: Németh András).

Egyedülálló, lenyűgöző élmény volt az Új Budapest Galéria *Rákóczy Gizella – Transzparens labirintus* című kiállítása. Olyan páratlanul koherens, szép életmű tárult fel, amelyhez fogható talán nincs a közelmúlt magyar művészettörténetében (kurátor: Zsikla Mónika).

van kilátásban? Ezzel szemben a *Stúdió'18 Szalon* mint kiállítás – ahogy ilyesmire ma és/vagy 60 éve gondolunk – nehezen értékelhető. Mint művek és dokumentumok felhalmozásából álló felkiáltójel azonban kikerülhetetlen, és mindazok számára, akiket egy csöppet is érdekelnek a művészet (és annak jövője – azaz kultúránk és emberi fennmaradásunk) ügyei, egyáltalán nem érdektelen. Nem más volt ez, mint a lehetetlen helyzetben kapálózó Fialat Képzőművészek Stúdiójának kiáltása – okos és szellemes szövegekkel körülötte (a Tranzitblogon, az index linken).

Ha kicsit vidámabb országban élnénk, azzal kezdtem volna, hogy az év kiállítása Türk Péter életmű-tárlata volt a Ludwig Múzeumban, és Benczúr Emeséé (*Let it be*) a MODEM-ben. A Türk művészetének rendkívüli árnyaltságát és gazdagságát egyszerre láthatóvá tevő, revelatív erejű kiállítás korszakos jelentőségű, Benczúr munkáiban pedig újra meglepett a testet öltő játékos, humoros, ugyanakkor komoly szellem, mely ezúttal szemkápráztató vizuális élvezettel párosult. És ha a problémák nem homályosítanak el unos-untalan a tekintetemet, akkor

felhőtlenül örülnék a színvonalas kisebb egyéni kiállításoknak, mint Szij Kamilláé (Vintage), Czene Mártáé (Inda), Berhidi Máriáé (Parthenon-fríz Terem) vagy Szűcs Attiláé (Deák Erika Galéria). Ebben a sorban is különösen üdítő volt Pacsika Rudolf *Semmi hatalmat nekem!* című (Hidegszoba Stúdió), gondolatébresztően vicces kiállítása. A kortárs művészet új kihívásaival szembesített a Laborban Boda Zsófia, Magyar Zsuzsa és Kovács Kristóf (*02.obj*), a Nemes Z. Márió rendezte *Futurum Perfectum* (Stúdió Galéria) című posztapokaliptikus látomás pedig egyik negatív utópiánkkal.

Simon Kati szenzitív, különös műfajú (egyéni és csoportos közötti) kiállításában Szász Lilla alkotásaihoz más művészeketől válogatott az emberi sorsokra szintén érzékeny műveket. A különböző szellemi rokonságban álló alkotások erős és gazdag jelentéshálót generáltak (Inda Galéria).

fotó: Berényi Zsuzsa

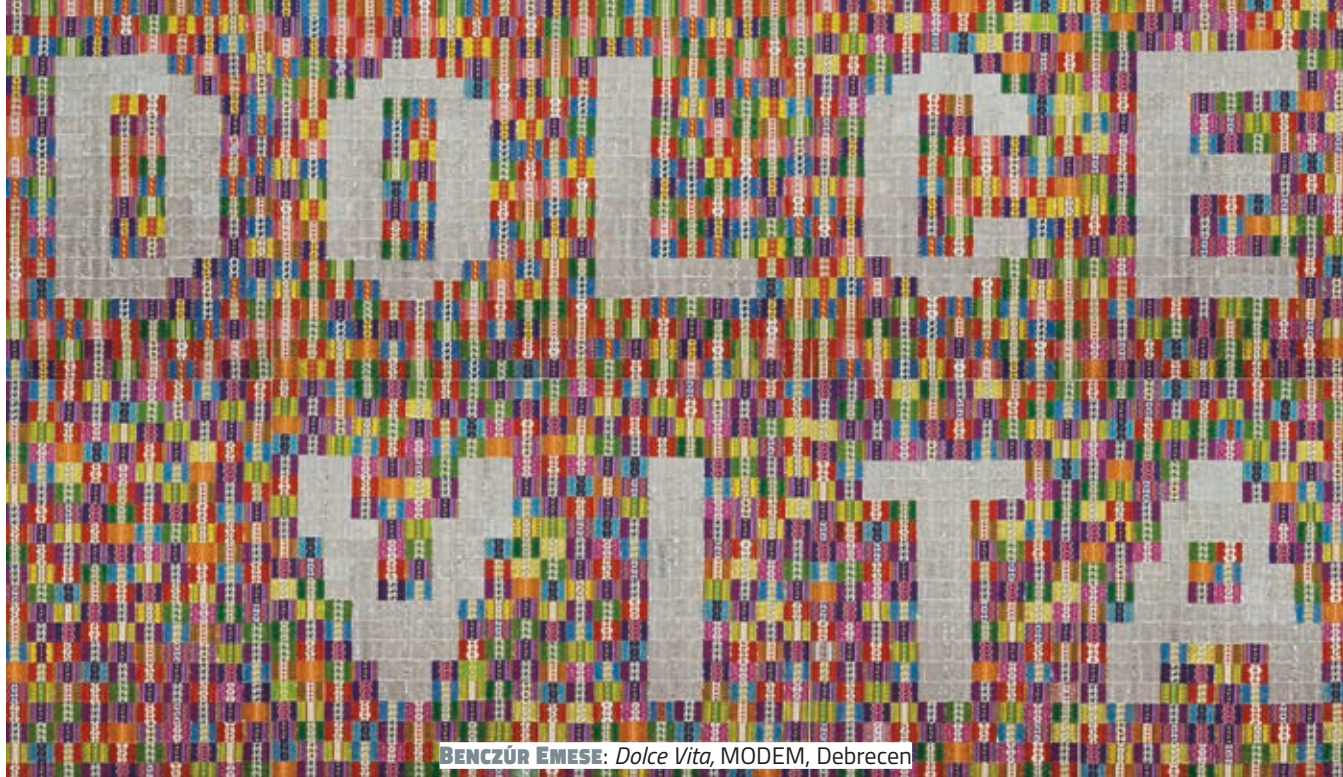
Közös ügyeink – ZSIN BENEC: Úszó ház, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

TATAI ERZSÉBET művészettörténész, az MTA BTK Művészettörténeti Intézetének főmunkatársa

2018-ban két, mondhatni komplementer módon szimptomatikus kiállítás borzolta az idegrendszerem. Az egyik a Ludwig Múzeumban megrendezett *Közös ügyeink*, mely hét, 2017-ben megvalósított együttműködésen alapuló magyarországi projektet mutatott be, valamint az FKSE által rendezett *Stúdió'18 Szalon* (Barcsay Terem). Rendkívül fontosak, mindkettő művészeti életünk neuralgikus pontjára tapint. A ludwigos a műfaj nehézsége ellenére (tudniillik projektek dokumentációját érdekesen és jól bemutatni) kitűnően megrendezett kiállítás volt, a résztvevők tényleg társadalmi missziót töltek be, a projektek többsége hasznos, értelmes és érzékeny volt, ráadásul néhány (Gruppo Tökmag, Gyenis Tibor, Zsin Bence) még felvilágosító is. Csupán az motoszkált a fejemben, vajon a közös ügyek miért csak akkor foglalkoztatják a magyar művészeket, ha közpénz

TOPOR TÜNDE művészettörténész, az Artmagazin főszerkesztője

Nagyon változatosnak és gazdag kínálatúnak láttam a 2018-as évet. Mintha a kiszámíthatatlanság még nem bénította volna meg teljesen a művészeti életet, inkább kreatív energiákat mozgósított, valamiféle termékeny káoszállapotot hozva létre. Nem tudom, ez meddig tartható fenn, de a nagy kavalkádban már rég érezni lehet a nagy, átfogó, több éven keresztül előkészített, biztos intézményi háttérrel igénylő kiállítások hiányát. A nagy számú, rövid ideig látható tárlat inspiráló, de frusztráló is: előttünk egy csomó értékelendő teljesítmény, van hozzá egy csomó lap, online fórum, viszont nehezen találni rendszert abban, hogy ki mit csinál, ki miről ír, ki miről szeretne olvasni és azt hol találja meg. És mielőtt bárki szívesen látná ezt a területet is központi irányítás alatt, inkább az önszerveződésben kellene keresni a megoldást, pontosabban a folyamatos együttműködésben, az egyeztetések csatornáinak kialakításában – és nem utolsósorban a közönségigények felmérésében.

BENCZÚR EMESE: Dolce Vita, MODEM, Debrecen

Csodálatos lenne néha szakmai találkozót tartani, ahol kiderülhetne, hol milyen kiállításra készülnek, milyen kutatások folynak, kik csinálják ezeket és kiknek. Ha ennek lenne formális platformja, véget érhetne az informális csatornák rémuralma.

Rátérve a konkrétumokra: jelentős volt a Magyar Nemzeti Galéria *Keretek között* című kiállítása minden hibája ellenére is, mert előre sejtetően jó nagy vitát kavart és mert ledöntött olyan tabukat, amelyek a korszak megítélésével kapcsolatban a szakmában éltek. Rámutatott rengeteg párhuzamra az akkori és a mostani történések, jelenségek között – a művészek helyzete, döntéskényszereik, az ellenállás értelme, a hatalomhoz való viszony –, és egészen érdekes ráismeréseket generált, hogy a régebbi szakmai kánonban nem szereplő művek is előkerültek a raktárból.

Nagyon tetszett Oltai Kata *Golden Boundaries* című kiállítása a Capa Központban, mert szoros kapcsolatot hozott létre az élet és a kiállítóterem között, és Szalipszki Judit *Santopatalo – Szent szájpapadás* című, az étel jövőjével foglalkozó, két helyszínen rendezett válogatása az FKSE-ben, valamint a Koreai Kulturális Központban. (Ehhez kapcsolódott később még egy vacsoraszerepsz is a Trafóban, amit Mucsi Emesével közösen találtak ki, és amin közösen szolgáltak fel egy úgynevezett Menü Imaginaire-t.) A Ludwig Múzeum ukrán kortárs művészetet bemutató *Permanens forradalma* mellett az év legjobb kiállításának gondolom a Kiscelli Múzeumban még február 28-ig látható *1971 – Párhuzamos különidőket*, amely elképesztő komplexitással bont ki előttünk egy fontos időszakot, épp olyan áthallásosan mutatva be ezzel az egész akkori művészeti életet, mint a *Keretek között*, csak sokkal módszeresebben. De a hibája is ebből fakad: körülbelül három, legalább másfél órás alkalom lenne elég arra, hogy

a kurátorok által összeszedett és Kaszás Tamás által ide tervezett, önálló műként is értelmezhető installációon bemutatott (majd még egy szinten folytatódó!) anyagot végignézzük, -olvassuk.

Nem állította ilyen probléma elé a közönséget az Iparművészeti Múzeum Műcsarnokban rendezett Kozma Lajos-kiállítása, amely az év csalódása volt: méltatlanul kis helyen, nagy lehetőséget kihagyva rendezték meg. Fontos Szentendrén a Vajda Lajos-kiállítás, amely végre kimozdította az eddig megszórt kontextusból az életművet egészen új oldalait is bemutatva, sok elemét átélhetővé téve, a nehéz teret jól kihasználva. Vajda Júlia azonban vesztese a tavalyi évnek (és a házastársi alapú árukapcsolásnak): a műveiből rendezett kiállítás lélektelen, nem tesz jót az életműről eddig kialakult képnek.

SZŰCS ATTILA: Inside The Black Box, Deák Erika Galéria

2018 a MODEM újbóli magára találásának éve: nagyon szerettem az ottani Benczúr Emese-kiállítást, és fontos megemlíteni a *Global Control and Censorship* című, a Goethe Intézettel közösen rendezett kiállításukat is.

Multimédiashow radioaktív légkörben

Az Artefact nemzetközi, digitális újmédia-művészeti projekt első nagyszabású eseményét a csernobili tiltott zónában, Pripjaty város főterén rendezte meg, ahol egy 30 éve nem használt vidámpark játékaik szolgálták tökéletes díszletként. Az este utópisztikus hangulatát elektronikus zenék, az elhagyott panelházakra vetített fényjáték és a kijevi kortárs művész, Valerij Korszunov installációja határozták meg. Tarkovszkij hatalmas LED-kijelzőkön levetített *Sztalker* című filmje tovább erősítette a „világvégeérzést”.

Artefact újmédiashow, Pripjaty, Oroszország

Roberto Pugliese: *Fluide Propagazioni Alchemiche*, 2017, különböző hangok előállítására képes folyadékok HUNGART © 2019

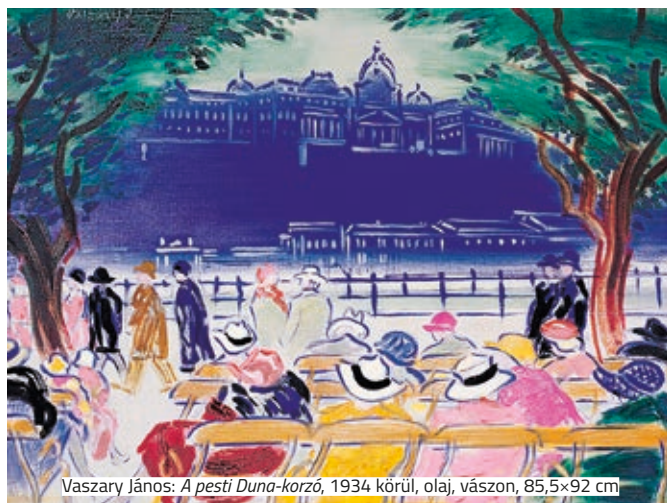
Növekvő érdeklődés a hangalapú művészet iránt

A sound art műalkotások oly mértékben dematerializált formái a művészetnek, hogy azokat szinte eladhatatlannak tartják, hiszen jogosan merül fel velük kapcsolatban a kétely, hogy mit is vásárolunk tulajdonképpen. Az innovatív torinói művészeti vásár, az *Artissima* sikeresen rácafolt erre a vélekedésre, ugyanis külön szekciót (*Artissima Sound*) szenteltek a tisztán hangalapú, a hangot és a videót kombináló, illetve a tárgyalapú műalkotásoknak. A 15 sound art installációt 12 és 150 ezer euró közötti áron vásárolhatták meg az egyedülálló művészeti élmények iránt rajongók.

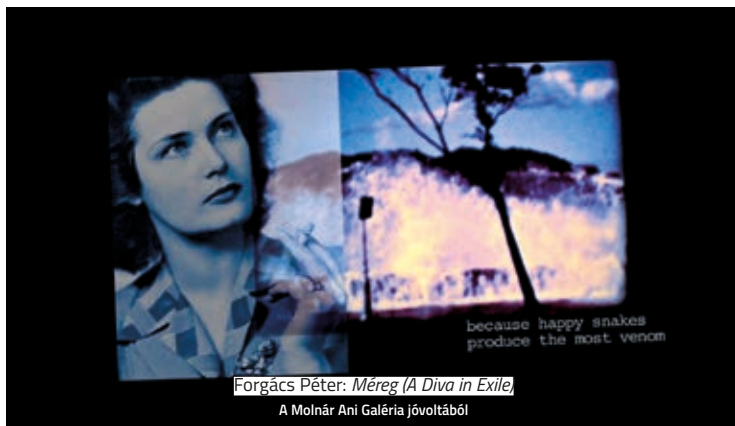
Rippl-Rónai- és Vaszary-életműrekord

Az alkotásaikkal százmillió forint feletti leütési árat elért magyar festők csoportja két alkotóval bővült december 16-án a Virág Judit Galéria téli aukcióján: Rippl-Rónai József *Cyniák fehér vázában* című műve 170 millió forintért, míg Vaszary János *A pesti Duna-korzó* című műve 140 millió forintért kelt el. Már hetek óta lázban tartották az aukciók iránt érdeklődőket a várható életműrekordok, a látogatók zsúfolásig megtöltötték a Budapest Kongresszusi Központot.

A 216 tételt felvonultató, megközelítőleg 652 milliós összkikiáltási árról induló aukción a terembeli és telefonos licitharcok közepette az est végén csaknem 990 millió forintos összeletési értéket ért el a galéria.

Vaszary János: *A pesti Duna-korzó*, 1934 körül, olaj, vászon, 85,5x92 cm

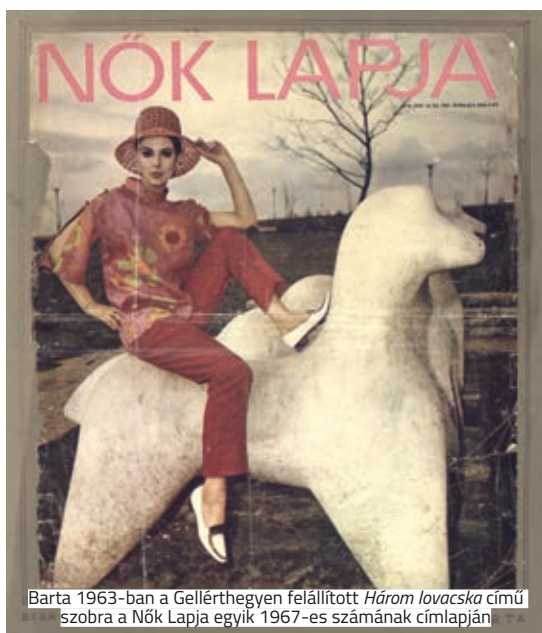
Forgács Péter: *Méreg (A Diva in Exile)*, A Molnár Ani Galéria jóvoltából

Barcelonában is tarolt a Méreg

A 2018 novemberében megtartott *LOOP Barcelona* videófesztivál és -vásár fő szekciójában 42 galéria versengett egymással. A fesztivál rangos zsűrije Forgács Péter *Méreg (A Diva in Exile)* című videóját ítélte a legjobbnak, hatalmas elismerésben részesítve egyúttal az alkotást kiállító Molnár Ani Galériát is. Ez már a második díja a Bán Zsófia azonos című novelláján alapuló, Karády Katalin Brazíliában töltött napjait bemutató videónak, ugyanis azt a torinói *Artissima* vásáron is a legjobbnak ítélték.

Új Barta Lajos-archívum Németországban

2018 nyarán a kölni Martin-Lantzsch-Nötzel-Stiftung létrehozta a Barta Lajos-archívumot. Az alapítvány, mely elsősorban az 50-es évek művészetével foglalkozik, már régóta számos Barta-dokumentumot őriz – a fotók, plakátok és katalógusok mellett személyes iratokat és leveleket – a 20-as évekig visszamenően. Az alapítvány célkitűzése, hogy a névadó német alkotó mellett Barta életművét is ismertté tegye, ezért is rendezték meg 2013-ban életmű-kiállítását, számos művet kölcsönözve Magyarországról és Franciaországból. (Az *Új Művészet* 2013. decemberi számában közölt írást a tárlatról.) Nemrég az alapítvány újabb anyagok, többek között vázlatkönyvek és rajzok feldolgozását kezdte meg. Az anyag növekvő jelentőségét fejezi ki a gyűjtemény új logója az alapítvány honlapján.

Barta 1963-ban a Gellérthegyen felállított *Három lovacska* című szobra a *Nők Lapja* egyik 1967-es számának címlapján

Az alapítvány egyébként 2015-ben jelentette meg a *Barta Lajos az emigrációban* című monográfiát. Barta 1965-ben emigrált Németországba, s 1967-től kezdve Kölnben dolgozott. Hagyatéka még halála évében, 1986-ban a székesfehérvári Szent István Király Múzeumba került. 2019 tavaszán újra Budapesten lehet majd találkozni Barta alkotásaival: a projekt az alapítvány és a Fővárosi Képtár–Kiscelli Múzeum együttműködésében fog megvalósulni.

(Ulrich Winkler)

Valódi emlékművek

Matzon Ákos háromdimenziós alkotásai, szobrai, installációi egyre fontosabb szerepet kapnak az életműben a festmények és a reliefs mellett. 2014-ben Matzon egy könyvobjektje elnyerte a TÜV Rheinland nemzetközi díját, tervei, makettjei megvalósulásuk esetén közterek fókuszpontjává szolgálhatnak, játszótereken szerezhetnének örömet. Újabban jellegzetesen kézbe simuló, a kétkezi munka becsületét hirdető tárgyakból, vetélőkől, sulykokból épít szobrokat. Művei rokonságban állnak ugyan a Nouveau Réalisme akumulációival, de azok fogyasztáskritikai attitűdje helyett inkább a szó szoros értelmében emlékművek, az egykori, becsületesen és szorgosan dolgozó iparosok, mesteremberek, háziasszonyok küzdelmes, de mégis harmonikus világát idézik fel egy értékre kevésbé fogékony korban. E sorozatba tartozik nemrég elkészült, az asztalosok klaszszikus szerszámából, a gyaluból összeállított szobra is. A mű a tervek szerint szerepelni fog néhány németországi kiállításon is, a hazai nézők pedig a Klebersberg KultúrKúriában láthatják majd az év második felében.

Matzon Ákos: *Gyaluvilág*, 2018, fa, 220x40x40 cm

Keserü Ilona: *Falikárpit sírkőformákkal* (Faliszőnyeg), 1969, varrás, vegyfestett vászon, 156x370 cm

HUNGART © 2019

Keserü Ilona műve a Metropolitan kiállításán

Keserü Ilona 1969-ben készült *Falikárpit sírkőformákkal* című faliszőnyegét 2017-ben vásárolta meg a New York-i Metropolitan, és 2018 decemberében már ki is állították egy fontos válogatás keretében, amely arra tesz kísérletet, hogy MET egyik fontos gyűjtési körének – a háború utáni expresszionizmusnak – az értelmezését megújítsa.

és 70-es évek magyar művészeit bemutató, *Mások szemével* című tárlaton. Az Elisabeth Dee Galériában Szántó András kurátor közreműködésével megvalósult kiállítás a három budapesti galéria összefogásával létrejött, 2013 óta futó csoportos kiállításokat és katalógusokat, könyveket létrehozó Bookmarks-projekt keretében valósult meg. (A kiállításról az *Új Művészet* 2017. augusztusi számában olvashattak.) A Metropolitan Múzeum szakemberei itt, ezen a kiállításon figyeltek fel Keserü Ilona egyik enigmatikus alkotására, amelyet 2017 év végén megvásároltak a múzeum gyűjteménye számára. Már ez önmagában fontos eredmény, ám az, hogy ilyen hamar be is mutatják a múzeum egyik fontos kiállításán, tovább növeli a vásárlás, a gyűjteménybe kerülés súlyát.

(Jankó Judit)